

Het burgerinitiatief Nieuwe Energie

Sinds de verkiezingen proberen de Nederlandse politieke leiders tevergeefs om overeenstemming te bereiken om een nieuw kabinet uit de grond te stampen. Dat lijkt nog niet echt te vlotten. De posities van de partijen liggen mijlenver uit elkaar op de meeste beleidsterreinen. Het is dan ook opvallend dat de energie- en milieucommissies van maar liefst zeven van die partijen er in maart dit jaar wél in geslaagd zijn overeenstemming te bereiken over een plan waarmee de Nederlandse energievoorziening in 2050 geheel duurzaam zou moeten zijn. Bovendien vormt dit partijoverstijgende voorstel 'Nederland krijgt nieuwe energie' de basis voor een burgerinitiatief, waarmee het plan op de agenda van de Tweede Kamer geplaatst moet worden. Burgers kunnen het initiatief nemen voor het aanpassen van overheidsbeleid en wetgeving. Ze moeten 40.000 handtekeningen verzamelen van medeburgers die het voorstel steunen en de Kamer moet het voorstel ontvankelijk verklaren, onder meer omdat het nieuw is. Vervolgens zal de Kamer er over vergaderen en tot een standpunt moeten komen. De handtekeningen zijn inmiddels binnen.

Door
Aad Correljé

Ondersteund door een breed front van kennisinstututen, belangenorganisaties, bedrijven en ambtenaren worden de contouren geschetst van een Deltawet Nieuwe Energie die duidelijke langjarige randvoorwaarden moet formuleren voor een transitie. Door middel van een energiebesparing van 3 procent en een groei van hernieuwbare energie van 7 procent per jaar wordt gestreefd naar een volledig duurzame energievoorziening in 2050. Fiscale vergroening zal de vervuiler dwingen te betalen. Energie-intensieve bedrijven krijgen de tijd zich aan te passen, zonder dat hun internationale concurrentiepositie wordt aangetast. Een stabiel teruglevertarief stimuleert investeringen in hernieuwbare energie en warmtekrachtkoppeling stimuleren. Een Nationaal Energie Investeringsfonds moet de financiering laagdrempelig maken. Een slimme energie-infrastructuur zal het variabele aanbod van hernieuwbare energie en de vraag op elkaar afstemmen. Energieleveranciers worden verplicht tot een toenemend aandeel duurzame energie. Er worden geen conventionele fossiele centrales meer gebouwd. Energie-efficiënt gedrag zal gestimuleerd worden door een breed scala aan overheidsmaatregelen, gericht op openbaar vervoer, strengere normen in de gebouwde omgeving en voor producten, etc. Er zal gericht geïnvesteerd moeten worden in 'clean-tech' kennis.

Het is bijzonder dat de commissieleden van het CDA, ChristenUnie, D66, GroenLinks, PvdA, VVD en SGP gebruik maken van het burgerinitiatief om het voorstel van de Deltawet Nieuwe Energie te lanceren. Natuurlijk zijn zij ook burgers, maar de vraag is waarom een plan dat afkomstig is uit de koker van de belangrijkste politieke partijen,

met uitzondering van de PVV en de SP, op deze wijze onder de aandacht van de Kamer gebracht moet worden. Betekent dit dat de gepropageerde aanpak niet gesteund kan worden door de toppen van de verschillende partijen? Het is duidelijk dat de voorgestelde maatregelen niet bij iedereen op een enthousiast onthaal zullen kunnen rekenen. Er zijn winnaars en verliezers, zowel onder de producenten van energie, als in de verschillende verbruiksegmenten. De verdeling van de lusten en lasten van de noodzakelijk geachte transitie is een aspect dat vrijwel niet aan de orde komt in het huidige voorstel. Het is juist deze verdeling en de spreiding daarvan over heden en toekomst die de Deltawet zijn politieke lading zullen geven. Ongetwijfeld zal dit aspect te zijner tijd aan de orde komen in de bespreking in de Tweede Kamer.

Er is een tweede politiek gevoelige dimensie, die partijoverstijgende consequenties heeft en misschien daarom niet in het voorstel aan de orde komt, heeft te maken met de belangen en taken van de verschillende bestuurlijke overheden. Zowel het Rijk, als de provincies en de gemeenten hebben directe belangen in de energievoorziening. Ze hebben rollen als aandeelhouder in energieproducenten, leveranciers en netbeheerders; als investeerder in woningbouwprojecten en publieke gebouwen, in het stimuleren van economische activiteiten, en als uitvoerders van duurzaamheids- en ander beleid. Het is duidelijk dat de voorgestelde transitie belangrijke consequenties zal hebben voor de positie van die overheden; ook ten opzichte van elkaar.

Niemand zal veel bezwaar maken tegen het streven naar een duurzame energievoorziening in 2050 en de generieke maatregelen genoemd in "Nederland krijgt nieuwe energie". Als het gaat om concrete, specifieke, maatregelen die ervoor gaan zorgen dat de "overheid, burgers en bedrijven volop ruimte krijgen voor initiatieven en innovaties" wordt het wat lastiger. Als we daarbij in beschouwing nemen dat ruimte voor de één meestal samenhangt met de inperking van de ander, dan ligt het politieke probleem weer in zijn volle omvang op tafel. Het bundelen van alle energie- en duurzaamheidsbeleid binnen één ministerie zal daar niet bij helpen.

Als dit door 40.000 burgers ondersteunde politieke initiatief inderdaad door de Tweede Kamer in enige diepte besproken gaat worden zal blijken dat de consensus onder de politieke partijen een stuk geringer is dan het gezamenlijk voorstel voor de Deltawet Nieuwe Energie doet vermoeden. Dat is logisch en wekt dan ook geen verbazing. De meerwaarde van dit initiatief zit hem dan ook vooral in de mogelijkheid om eindelijk eens een politieke discussie te kunnen voeren over de samenhang tussen de verschillende onderdelen van het toekomstig energiebeleid en de timing daarvan. Dat kan zekerheid en richting geven aan beleidsmakers, investeerders en energieverbruikers. Als de Kamer het wil...

Aad Correljé is universitair hoofddocent Economie van Infrastructuren aan de TU Delft en verbonden aan het Clingendael International Energy Programme. ■